

Svar på skriftligt spörsmål SSS 599/2022 rd

Svar på skriftligt spörsmål om postmottagarens rätt till specialutdelningstjänster och de extra kostnader som detta medför vid morgondistribution av tidningar

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 599/2022 rd undertecknat av riksdagsledamot Kimmo Kiljunen /sd:

Är ministern medveten om de extra kostnader som specialutdelningstjänsten medför vid morgondistributionen av tidningar på glest bebodda orter och

anser ministern att det är möjligt att utveckla postlagstiftningen så att en rimlig övre gräns fastställs för morgondistributionen av tidningar som omfattas av specialutdelningstjänster?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Enligt 43 § i postlagen ska brevöversändelser till småhus bäras ut till en postlåda som med beaktande av de lokala förhållandena är belägen på ett rimligt avstånd från adressatens adressplats. Brevöversändelser som delas ut till bostadslägenheter i höghus ska bäras ut till de enskilda höghusens fastighetsboxar eller till de enskilda lägenheternas brevinkast. När beslut fattas om utdelningsstället kan avseende dessutom fästas vid lokala omständigheter eller adressatens personliga specialbehov som beror på ålder eller hälsotillstånd. Dessutom kan adressaten avtala med postföretaget om avvikande arrangemang mot en skälig avgift.

Kommunikationsverket (nuvarande Transport- och kommunikationsverket Traficom) har med stöd av 48 § i postlagen utfärdat en föreskrift om placeringen av postlådor. Enligt 8 § i föreskriften ska en adressat som är rörelsehindrad eller har fyllt 75 år beaktas vid postutdelningen så att adressaten på begäran har rätt att få sin post utdelad i en postlåda som är placerad vid tomtgränsen vid kör- och gånganslutningen, i en postlåda som är placerad i omedelbar närhet av bostadens ytterdörr eller i brevinkast i lägenheter.

Tjänsten är lagstadgad och ingen separat avgift får tas ut för den. Enligt 1 § i postlagen tillämpas lagen dock inte på tillhandahållande av tjänster som gäller tidningar och tidskrifter. Därför omfattar också bestämmelserna om specialutdelning endast daglig utdelning av post, inte till exempel morgondistributionen av tidningar. Tidningsutdelningen har aldrig heller omfattats av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster enligt postlagen. Verksamhet som inte omfattas av postlagens bestämmelser, såsom utdelning av tidningar och tidskrifter, är marknadsbestämd i Finland. Med tanke på den nuvarande postlagen skulle det vara utmanande att fastställa en övre gräns för avgiften för specialutdelning vid morgondistributionen av tidningar och kräva stora ändringar i lagstiftningen.

Om en prenumerant så önskar kan han eller hon separat komma överens med distributören om att tidningen levereras närmare dörren. Till exempel Postis tjänst Tidigutdelningstidning till hemsadressen är en mervärdestjänst för morgondistribution som erbjuds konsumenter. Denna avgiftsbelagda tilläggstjänst gör det möjligt att få hem tidningen som delas ut i morgondistributionen. Tjänsten kan köpas till sådana postadresser som finns allmänt och året runt trafikerade vägar. Tjänstens prissättning grundar sig på en öppningsavgift och en årsavgift beroende på ruttavvikelse.

Regeringens proposition om ändring och temporär ändring av postlagen behandlas för närvarande i riksdagen. Enligt förslaget ska man från den nuvarande insamling och utdelning fem dagar i veckan som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna övergå till insamling och utdelning tre dagar i veckan. Övergången till insamling och utdelning tre dagar i veckan beror på att antalet brev kontinuerligt minskar. Lindrandet av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster gör det möjligt att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster även i fortsättningen utan statligt stöd. Vid övergången till tre dagars samhällsomfattande tjänster fogas till postlagen samtidigt ett nytt kapitel om statsunderstöd för tidningsutdelning. I och med de föreslagna ändringarna ska postlagen i fortsättningen gälla tidningsutdelning endast i fråga om de föreslagna bestämmelserna om statsunderstöd. I fråga om 43 och 48 § i postlagen föreslås i propositionen terminologiska ändringar. Även i fortsättningen ska adressatens ålder vara en av de faktorer som ska beaktas när utdelningsplatsen bestäms.

Utan det föreslagna statsunderstödet kan kostnaderna för en utdelning fem dagar i veckan som sker på marknadsmässiga villkor bli så höga för tidningsbolagen att bolagen inte har affärsmässiga förutsättningar att köpa separat utdelning för de två dagar då utdelning enligt skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster inte utförs. Detta är en följd dels av det allt sämre marknadsläget för tryckta medier, vilket är en utveckling som pågått redan länge och som ständigt påskyndas genom digitaliseringen, dels av den sammantagna effekten av de strukturella utmaningar som hör samman med Finlands geografiska utsträckning och i synnerhet glesbefolkade områden. I samband med övergången till insamling och utdelning enligt skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänsterna tre dagar i veckan föreslås det bestämmelser om ett statsunderstöd för tidningsutdelning, genom vilket utdelningen av tidningar fem dagar i veckan kan

tryggas i de områden där det inte finns något nät för morgondistribution av tidningar på kommersiella villkor och inte tillgång till en heltäckande morgondistribution fem dagar i veckan.

Syftet med statsunderstödet är att minska det tryck på att höja distributionsföretagens priser för utdelningen, vilket är en följd av minskade mängder tidningar som delas ut, i områden där tidningsutdelningen inte är lönsam. Utan statsunderstöd finns det en risk för att distributionsbolagen blir tvungna att höja sina priser betydligt, så att tidningsutgivarna inte kan betala de höjda utdelningskostnaderna. Detta skulle leda till en situation där tidningsutgivarna blir tvungna att höja sina priser, varvid prissättningen av tidningsprenumerationer skulle bli orimlig för konsumenterna antalet prenumerationer skulle minska och distributionsföretagen skulle vara tvungna att höja sina priser för utdelningen ytterligare. Syftet med det statsunderstöd för tidningsutdelning som föreslås i propositionen är att lindra ovan beskrivna konsekvenser och på så sätt bidra till att trygga medborgarnas jämlika tillgång till information och förverkligandet av yttrandefriheten i hela landet.

Helsingfors 8.12.2022

Kommunikationsminister Timo Harakka